

STANOWISKO RADY OCHRONY PRACY

w sprawie sprawozdania z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w roku 2007

27 maja 2008 r., podczas posiedzenia Rady Ochrony Pracy, Główny Inspektor Pracy przedstawił sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2007 roku, do którego ustosunkowano się w trakcie dyskusji.

Sprawozdanie Państwowej Inspekcji Pracy przedstawia działania tej instytucji w roku 2007, wskazując jednocześnie na niezadawalający stan w zakresie kształtowania odpowiednich warunków pracy.

Rada zauważa, że rok 2007 był w działalności Państwowej Inspekcji Pracy okresem szczególnym, gdyż w trakcie jego trwania - na mocy nowej ustawy - nastąpiła zmiana zakresu zadań Inspekcji. Państwowa Inspekcja Pracy przejęła nadzór nad legalnością zatrudnienia, co spowodowało zwiększenie obowiązków inspektorów, którzy przeprowadzili dodatkowo ponad 12 tys. kontroli.

Rada Ochrony Pracy z niepokojem przyjęła informację, że rok 2007 był drugim rokiem z rzędu, w którym odnotowano wzrost liczby wypadków przy pracy. W stosunku do 2006 r. liczba osób poszkodowanych ogółem w wypadkach przy pracy zwiększyła się o 3,9%, w tym o 2,7% poszkodowanych w wypadkach ciężkich.

Mając świadomość tego, że wzrost wypadkowości może wiązać się pośrednio z jednej strony ze wzrostem gospodarczym, a z drugiej strony z utratą z rynku pracy wykwalifikowanych pracowników i koniecznością zatrudniania pracowników o mniejszych kwalifikacjach lub doświadczeniu, Rada podkreśla konieczność intensyfikacji działań Państwowej Inspekcji Pracy dla zahamowania tej niekorzystnej tendencji. Wymaga to egzekwowania od pracodawców właściwego przygotowania pracowników do ich zadań oraz zapewniania im odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa technicznego, w tym odpowiednich środków ochrony.

Rada Ochrony Pracy zaleca szczególny nadzór nad budownictwem, które ma najwyższe wskaźniki wypadkowości i zaniedbania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Jest to tym bardziej zasadne, że w najbliższych latach nastąpi szczególny rozwój budownictwa w związku z inwestycjami związanymi z Euro 2012.

Oceniając pozytywnie działania kontrolne i prewencyjne Państwowej Inspekcji Pracy Rada stwierdza, że, mimo ich intensywności, z uwagi na skromność środków finansowych, działania te nie docierają do znacznej części pracodawców i pracowników. Stan ten należy zmienić i dlatego Rada Ochrony Pracy oczekuje od Państwowej Inspekcji Pracy pilnych propozycji rozwiązań systemowych, łącznie z wnioskami o przyznanie potrzebnych środków.

Rada Ochrony Pracy zaleca, aby w przyszłych sprawozdaniach rocznych PIP były jednoznacznie uwzględniane informacje dotyczące:

- a. wykonania zadań zaplanowanych na dany rok, a zwłaszcza określonych w stanowiskach Rady;
- b. oceny jednostek Państwowej Inspekcji Pracy oraz inspektorów pracy, a także wpływających do urzędu skarg w sprawach zawodowych i pracowniczych;
- c. wewnętrznych aspektów funkcjonowania PIP.

Ponadto Rada podkreśla, że dla docelowej poprawy warunków pracy niezbędne jest skierowanie odpowiednich środków na zapobieganie wypadkom i chorobom zawodowym, a nie tylko rekompensatę ich negatywnych skutków.

W związku z tym niezbędne są działania na poziomie:

- instytucji ubezpieczeniowych (zgodnie z prawem w ustawach ustalających roczne budżety środków na prewencję wypadków i chorób zawodowych powinny być przeznaczane środki w kwocie co najmniej 1% tzw. funduszu prewencyjnego (zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, Dz.U. 2002 nr 199 poz. 1673) z perspektywą dojścia do 4% w roku 2012. Rada nie może zgodzić się z faktem, że obecnie z funduszu wypadkowego przeznaczają się na prewencję wypadkową jedynie 0,045%, co stanowi nieporównanie mniej środków niż w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej (Niemcy - 8%, Austria - 5,1%, Francja - 4,6%);

- pracodawców (obecnie wg danych GUS pracodawcy na zapewnienie bezpieczeństwa i higieny pracy swoich pracowników przeznaczają tylko od 0,5 do 1% kosztów).

Realizacja powyższych wniosków oraz skuteczne współdziałanie wszystkich instytucji i organizacji mających wpływ na ochronę pracy, a w szczególności rządu i parlamentu powinno zapewnić poprawę stanu bezpieczeństwa pracy. Wiąże się to bezpośrednio z zobowiązaniem Polski do osiągnięcia celów nowej strategii Wspólnoty Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na lata 2007 - 2012, zgodnie z którą w tym okresie zmniejszeniu o 25% powinna ulec liczba wypadków i chorób zawodowych.

Ponadto Rada zwraca uwagę, że w zakładach pracy powszechny jest brak świadomości co do wymogów określonych w unijnej dyrektywie dotyczącej substancji chemicznych - REACH. W związku z wejściem w życie tej dyrektywy konieczne jest podjęcie, przy wsparciu rządu, intensywnych działań informacyjno-prewencyjnych przez wszystkie instytucje nadzoru, w tym przez Państwową Inspekcję Pracy.

Rada uważa, iż skuteczność powyższych działań wymaga uświadomienia społeczeństwu wzrastającej wagi bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w pracy przez wprowadzenie w mediach publicznych stałych cyklicznych audycji z zakresu tej problematyki.

Rada pozytywnie ocenia fakt poprawy sytuacji w zakresie prawidłowości oraz terminowości wypłacania wynagrodzeń. Jednakże, ze względu na szczególną dolegliwość społeczną tego zjawiska, Rada zaleca Państwowej Inspekcji Pracy kontynuowanie kontroli w tym zakresie. Rada Ochrony Pracy uważa za konieczne zwiększenie liczby kontroli w zakresie przestrzegania czasu pracy, szczególnie w stosunku do tych zawodów i stanowisk, na których przekroczenia limitu godzin pracy grozi dotkliwymi konsekwencjami (np. kierowcy, motorniczy, operatorzy sprzętu). Groźne jest zwłaszcza zjawisko skracania odpoczynku dobowego.

Rada zwraca uwagę na proporcje pomiędzy wnioskami Państwowej Inspekcji Pracy, kierowanymi do organów ścigania oraz sądów, a liczbą wyroków skazujących i umorzeń. Nie przesądzając o przyczynach licznych umorzeń i nie oceniając, czy były one wynikiem zbytnej pobłażliwości prokuratur i sądów, czy też wynikiem pochopnych wniosków PIP - Rada zaleca inspekcji pilną analizę tego zjawiska.

Podsumowując, Rada Ochrony Pracy, zgłaszając powyższe uwagi, pozytywnie ocenia sprawozdanie Głównego Inspektora Pracy z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w roku 2007.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Ochrony Pracy

Poseł Izabela Katarzyna Mrzygłocka

Warszawa, dnia 8 lipca 2008 r.